

Forebygge og trygge

Oppfølging av ungdom etter hendelsene i Oslo

Å sørge for gode oppvekstmuligheter og trygghet i samfunnet er viktige oppgaver for det offentlige. Et godt samfunn for alle kan forebygge at barn og unge faller utenfor og fjerne mange av startblokkene for en kriminell løpebane. Gode tilbud innen utdanning, fritid, omsorg, psykiatri, helse og en aktiv arbeidsmarkedspolitikk, bidrar til gode oppvekstvilkår og en helhetlig kriminalitetsbekjempelse. Barnevern, skole og politi må jobbe godt sammen for å reagere i tide. Ned-enfor følger en oversikt over noen av tiltakene som vil være relevante for å forebygge lignende hendelser i framtiden.

Ta ungdom på alvor:

Stille krav – positive forventninger gir gode resultater
Se og verdsette – snakke med og ikke om ungdom
Tidlig innsats – gir færre problemer senere
Tett oppfølging – se hvert individ
Samarbeid og samordning til barnets beste – ingen skal falle utenfor

Konkret oppfølging av hendelsene i Oslo

- Sikre oppfølging etter hendelsene i Oslo basert på blant annet politiets informasjon/erfaringer. De som ble innbrakt/pågrepet, blir fulgt opp individuelt ved sin lokale politistasjon. Dette arbeidet forankres i det etablerte samarbeidet Oslo kommune og politiet har når det gjelder barn og ungdom. Hensikten er å forebygge at lignende episoder gjentar seg.
- Bevilge ekstra midler til å styrke samarbeidet mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt. Ungdommene som har utført kriminelle handlinger vil få en reaksjon der de skal følge et konsekvensprogram. Konsekvensene vil sees i sammenheng med de handlinger de gjorde under demonstrasjonen. Oslo kommune vil etablere

Masker laget ved Agenda X, Antirasistisk Senter's ressurscenter for ungdom. Foto: Vivian Brattsti Sørensen

et "straksteam" som både skal følge opp disse ungdommene og høste erfaringer med og utvikle modeller for hvordan en kan etablere en beredskap i det forebyggende ungdomsarbeidet.

Bedre forebygging

- Bygge et forebyggingssamfunn – ikke et reparasjonssamfunn. Derfor lages det en skriftlig, felles strategi for å innrette samfunnets samlede virkemiddelapparat til å bli mer forebyggende og mindre reaktivt eller reparerende. (JD i samarbeid med andre departementer)
- Sørge for tidligere bekymringsmeldinger til barnevernet. Flere må melde fra. Både barnehage, familie, helsevesen, skole, naboer, politiet med flere har et ansvar. (BLD i samarbeid med andre departementer).
- Forske på tiltak som styrker familie- og foreldrearbeid i minoritetsfamilier, herunder å inkludere det

flerkulturelle perspektivet både i utdanningen og etterutdanningen av barnevernansatte (BLD)

- Sørge for at gode erfaringer blir gjort kjent, og at erfaringer blir delt mellom fagpersonell på landsbasis (BLD).
- Fortsette årlige kartlegginger av barne- og ungdomskriminaliteten - gjennomføres av Oslo politidistrikt og Oslo Kommune (JD).
- Rapport om kriminalitet blant innvandrerungdom er utviklet av KRÅD (Det kriminalitetsforebyggende Råd) i 2007 (JD)

Tettere og bedre lokalt samarbeid – mye av det viktigste forebyggende arbeidet skjer lokalt

- Utvalg som skal vurdere muligheten for et mer systematisk og forpliktende samarbeid mellom kommunale og statlige tjenester som gir hjelp til utsatte barn og deres foreldre (Flatø-utvalget).
- Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn. Tiltak og prosjekter som retter seg mot barn og unge med spesielle behov og utsatte ungdommer og ungdomsmiljø. Oslo fikk i 2008 25 millioner (se egen oversikt). I tillegg er det mulig å søke om straksmidler når det oppstår akutte problemer i ungdomsmiljøene.
- Samarbeid med KS innenfor barnevernfeltet blant annet for å arbeide helhetlig for å nå målsettingene om tidlig intervensjon, forebygging og mer bruk av kunnskapsbaserte tiltak.
- Politiråd og Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT) samordner lokale tjenester innen det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Disse modellene er etablert i henholdsvis ca 230 og ca 200 kommuner. Flere skal etableres. (JD)
- Politidirektoratet informerer Utdanningsdirektoratet om voldsutvikling skolen bør kjenne til etter fastsatte informasjonsprosedyrer. Ved behov igangsetter Utdanningsdirektoratet nødvendig oppfølging og gjennomføring av tiltak. (KD)
- Utviklingsarbeid rettet mot unge som befinner seg utenfor opplæring og arbeidsliv – ”Unge utenfor”. Dette omfatter bla tre bydeler i Oslo (Søndre Nordstrand, Gamle Oslo og Bjerke).
- Samarbeid mellom fylkeskommunen, kommunen og NAV. NAV samarbeider med Oppfølgingstjenesten i fylkeskommunen om tjenester og tiltak til unge under 20 år som er uten skole, arbeid eller lærlingplass. Det er også inngått en avtale mellom AID og KS om innsatsen overfor felles målgrupper for utdannings- og arbeidsmarkedsmyndighetene.

Utvikle nye straffereaksjoner

- Etablere mer hensiktsmessige reaksjoner overfor ungdom som begår alvorlige lovbrudd. Oppfølging av NOU 2008:15 ”Barn og straff” pågår.

Gjenopprettende tilnærming (Restorative Justice) står sentralt. Et konkret forslag er å lovfeste Ungdomsstormøter som reaksjonsform. (JD)

- Øke bruk av konfliktråd for unge lovbrytere. Konfliktråd legger til rette for dialog, holdningsendring og bevisstgjøring. Av 6677 avtaler som ble inngått i konfliktråd i løpet av fjoråret, ble kun 221 brutt. Regjeringen vurderer å gjøre overføring til konfliktråd obligatorisk når gjerningspersonen er under 18 år. (JD)
- Økt bruk av samfunnsstraff. Dette er en straff som virker bedre. Mens halvparten av alle straffedømte faller tilbake til ny kriminalitet i løpet av fem år, gjelder det bare en femtedel av dem som gjennomfører samfunnsstraff. (JD)

Kontaktpunkter med minoritetsmiljøene

- Tettere dialog mellom politiet og minoritetsorganisasjoner. Politiet vil innlede en forsterket dialog med sentrale representanter fra ulike minoritetsorganisasjoner for å skape en felles plattform for konfliktløsning og dempet konfliktpotensial. (JD)
- Satse videre på faste møter mellom relevante statsråder og flere minoritetsorganisasjoner, inkl. tros- og livssynssamfunn. Justisministeren, barne- og likestillingsministeren samt enkelte andre statsråder, har slikemøter.
- Fortsette samarbeidet med Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene – KIM – er et regjeringsoppnevnt utvalg, som både har en rådgivende funksjon overfor statlige myndigheter, og er en arena for dialog.

Mer foreldreinvolvering

- Politiet følger opp med bekymringssamtaler med de pågrepne etter en individuell vurdering. Formålet er å ansvarliggjøre ungdommen og hans/hennes foresatte, med sikte på en adferdsendring. Barnevernet er til stede under samtalene og f. eks skole og øvrig støtte- og hjelpeapparat involveres ved behov (JD)
- Systematisk opplæring av personell som på ulike måter arbeider med familier med minoritetsbakgrunn i spørsmål om oppdragelse og forebygging av vold. (BLD)
- Foreldreveiledning og grupper for traumatiserte barn i asylmottak. (BLD/ AID)
- Styrke minoritetsmiljøenes egne initiativ når det gjelder støtte til familier med hensyn til foreldrerolle, oppdragelse og integrering i det norske samfunnet (BLD).
- Familie- og nærmiljøbasert behandling til barn og unge med alvorlige atferdsvansker. Det er også opprettet et institusjonstilbud (MultifunC) rettet mot unge med alvorlige atferdsvansker i det statlige barnevernets fem regioner samt i Oslo kommune.

Sikre utdanning og arbeid

- Styrke rådgivning i grunnopplæringen og andre støttetiltak for elever som har behov for tettere oppfølging. En av tre elever fullfører ikke videregående opplæring på normert tid, men ca. 80 % av elevkullet oppnår studie- eller yrkeskompetanse etter fem år. (KD)
- Arbeide for et bedre opplæringstilbud for språklige minoriteter i barnehage, skole og utdanning 2007-2009 (KD)
- Nattergalen – mentorordning for barn med minoritetsbakgrunn blir tilbudt ved Haugen og Ammerud barneskoler for å sikre positive rollemodeller med høyere utdanning. Tiltaket skal også gi studenter på barnevernutdanningen økt flerkulturell kompetanse (BLD).
- Ungdomsgarantien (16-19 år) , gir prioritert plass til veiledning hos NAV og kan utløse arbeidsmarkedstiltak som praksisplasser til dem uten skoleplass eller arbeid. (AID)
- Oppfølgingsgarantien for arbeidsledige 20-24 år, sikrer oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Fokuset i oppfølgingsgarantien skal være aktiv jobbsøking, egenaktivitet og motivasjon. Oppfølgingen skal videre være tilpasset den enkeltes forutsetninger og behov, med sikte på raskest mulig overgang til arbeid eller utdanning.
- Arbeidsmarkedstiltak for aldersgruppen 20-24 år. Dersom oppfølging med sikte på arbeid eller utdanning, egenaktivitet og motivering ikke fører fram, kan arbeidsmarkedstiltak være aktuelt. Aktuelle tiltak er Arbeidspraksis, Lønnstilskudd og Opplæring. Den enkeltes forutsetninger og behov er utgangspunktet for hvilke tjenester og tiltak som kan være nødvendige og hensiktsmessige.

Involvere frivillig sektor

- Støtte til landsdekkende barne- og ungdomsorganisasjoner (over 80 millioner kroner) og gjort det lettere for organisasjoner med begrenset rekrutteringsgrunnlag, blant annet minoritetsorganisasjoner, å komme inn under ordningen.
- Landsdekkende organisasjoner på integreringsfeltet. AID gir, gjennom IMDi, støtte til 10 landsdekkende organisasjoner som arbeider for å sikre at alle har samme muligheter, rettigheter og plikter når det gjelder å delta i samfunnet og ta i bruk egne ressurser.

- Støtte Ungdom mot vold som driver kriminalitetsforebyggende arbeid og følger opp tidligere straffedømte personer bla. i samarbeid med skoler. New Page: organisasjonen følger opp ungdom som driver med småkriminalitet, vold og dop gjennom barnevernet. (BLD)
- URO-prosjektet følger opp enkeltungdommer som står utenfor jobb, skole og som sliter med rus- og kriminalitetsproblemer. Tiltaket er i regi av Røde Kors i samarbeid med bydelene Grünerløkka og Gamle Oslo og Grønland-politiet. (BLD)
- Agenda X: Ungdomsgruppe ved Anti-rasistisk senter som tilbyr aktiviteter og oppfølging for ungdom. (BLD)

Aktuelle handlingsplaner:

Forskning viser sammenheng mellom velferd og kriminalitet. Gode velferdstilbud for alle kan fjerne mange av startblokkene for en kriminell løpebane.

- *Handlingsplan mot fattigdom* inngår i en samlet politikk for sosial utjevning, inkludering og fattigdomsbekjempelse. Hovedinnsatsområdene i handlingsplanen er tiltak for at alle skal gis muligheter til å komme i arbeid, tiltak for at alle barn og unge skal kunne delta og utvikle seg og tiltak for å bedre levekårene for de vanskeligstilte.
- *Handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen*. Tiltakene retter seg blant annet inn mot økt deltakelse i arbeidslivet, tidlig innsats for språkutvikling og god skolegang for minoritetspråklige barn, arbeid for likestilling herunder en innsats mot tvangsekteskap, og en innsats rettet mot bydeler i Oslo med særskilte levekårsutfordringer (fire bydeler i Groruddalen og bydel Søndre Nordstrand).
- Utarbeider *Handlingsplan for forebygging av kriminalitet*, med vekt på å styrke samarbeidet om kriminalitetsforebygging. Sentrale områder er bl.a. videreutvikling av SLT og politiråd, styrke samarbeidet mellom ulike sektorer på nasjonalt og lokalt nivå, styrke det lokalt forankrede politiet og politiets kunnskapsbaserte tilnærming. Samarbeidet om individuell oppfølging av unge lovbrøyttere blant annet gjennom bekymringssamtalen og restorative justice skal styrkes. (JD)
- Regjeringen utarbeider *Handlingsplan for å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme*. (JD i samarbeid med andre departementer)

